

4. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2005. 20 с.
5. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2005. 231 с.
6. Коршикова Т.В. Способи вчинення шахрайств із використанням електронно-обчислювальної техніки як елемент їх криміналістичної характеристики. *Visegrad journal on human rights*. 2020. № 4. С. 129–135.
7. Криміналістика : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. / В.В. Пяковський та ін. Харків : Право, 2020. 752 с.
8. Охрімчук Т.В. Способи вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами. *Правова держава : історія, сучасність та перспективи формування в Україні* : III Всеукраїнська наук.-практ. конф., 23 квітня 2010 року : матеріали. Запоріжжя : Юридичний ін-т ДДУВС, 2010. Ч. II. С. 94–96.
9. Павлова Н.В. Розслідування шахрайства при укладанні цивільно-правових угод щодо відчуження житла : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2008. 176 с.
10. Самойленко О.А. Основи методики розслідування злочинів, вчинених у кіберпросторі : монографія / за заг. ред. А.Ф. Волобуєва. Одеса : ТЕС, 2020. 372 с.
11. Самойлов С.В. Розслідування шахрайств, учинених із використанням мережі «Інтернет» : дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.09 / Донецький юридичний інститут. Донецьк, 2014. 226.
12. Тищенко В.В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.
13. Чучко С.В. Розслідування шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет : дис. ... д-ра філософії : 081 – Право / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2021. 276 с.

УДК 343.326

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.5.45>

СОКОЛЕНКО О.Л.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ЗАХИСТУ ЖУРНАЛІСТІВ ВІД ПОГРОЗ ТА НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

ANALYZING THE EFFECTIVENESS OF CRIMINAL LAW PROVISIONS TO PROTECT JOURNALISTS FROM THREATS AND VIOLENCE IN UKRAINE

Стаття зосереджується на оцінці ефективності статей Кримінального кодексу України, яка передбачає відповідальність за погрозу або насильство стосовно журналістів у зв'язку з їх професійною діяльністю. Автори досліджують, як ці правові норми впроваджуються на практиці, аналізуючи різні випадки злочинів проти журналістів, які були зареєстровані та розслідувані в останні роки. У статті використується як теоретичний, так і практичний підходи для оцінки ефективності чинного законодавства. Автори розглядають правові, соціальні та психологічні аспекти, що впливають на захист журналістів від насильства і погроз. Вони вивчають, наскільки дієво закон сприяє запобіганню і покаранню таких злочинів, і які проблеми

© СОКОЛЕНКО О.Л. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара)

існують у сфері його застосування. Аналіз охоплює також міжнародний контекст та порівнює українські норми з міжнародними стандартами захисту журналістів. У статті висвітлюються рекомендації щодо можливих шляхів вдосконалення законодавчої бази та практики його застосування для забезпечення більш ефективного захисту журналістів в Україні. У статті особлива увага приділяється дослідженню взаємодії між законодавством та його виконанням на практиці, з акцентом на ролі правоохоронних органів та судової системи. Автори детально аналізують статистику кримінальних випадків проти журналістів, вивчають їхні обставини, а також розглядають конкретні судові рішення, щоб зрозуміти, які чинники впливають на ефективність судового переслідування та притягнення до відповідальності винних осіб. Також у статті звертається увага на важливість громадської свідомості та ролі медіа в захисті прав журналістів. Розглядаються питання моральної підтримки журналістів та важливість залучення громадськості до процесу захисту свободи слова. Автори пропонують стратегії для зміцнення законодавчої бази, покращення співпраці між медіа, правоохоронними органами та громадськістю, а також висвітлюють потребу у створенні спеціалізованих програм та ініціатив для захисту журналістів.

Ключові слова: журналіст, соціальна відповідальність, свобода преси, перешкодження ЗМІ, професійна журналістська діяльність, кримінальні правопорушення.

The article focuses on assessing the effectiveness of the articles of the Criminal Code of Ukraine that provide for liability for threats or violence against journalists in connection with their professional activities. The authors examine how these legal provisions are implemented in practice by analyzing various cases of crimes against journalists that have been registered and investigated in recent years. The article uses both theoretical and practical approaches to assess the effectiveness of the current legislation. The authors examine the legal, social and psychological aspects that affect the protection of journalists from violence and threats. They examine how effective the law is in preventing and punishing such crimes, and what problems exist in its application. The analysis also covers the international context and compares Ukrainian norms with international standards for the protection of journalists. The article highlights recommendations on possible ways to improve the legal framework and its application to ensure more effective protection of journalists in Ukraine. The article pays special attention to the interaction between legislation and its implementation in practice, with an emphasis on the role of law enforcement agencies and the judiciary. The authors analyze in detail the statistics of criminal cases against journalists, study their circumstances, and review specific court decisions to understand what factors affect the effectiveness of prosecution and prosecution of perpetrators. The article also emphasizes the importance of public awareness and the role of the media in protecting the rights of journalists. The issues of moral support for journalists and the importance of involving the public in the process of protecting freedom of speech are discussed. The authors propose strategies for strengthening the legal framework, improving cooperation between the media, law enforcement agencies and the public, and highlight the need to create specialized programs and initiatives to protect journalists.

Key words: journalist, social responsibility, freedom of the press, obstruction of the media, professional journalism, criminal offenses.

Постановка проблеми. Забезпечення безпеки журналістів та захист їх від погроз і насильства є критично важливим для підтримки свободи слова та демократії. В Україні, подібно до багатьох країн світу, журналісти регулярно стикаються з різними формами фізичного насильства, погроз та інших форм утиску, які перешкоджають їх професійній діяльності. Відповідно до статті 345-1 Кримінального кодексу України, такі діяння є кримінальними злочинами, однак існує значний розрив між законодавчими нормами та їх реальним виконанням. Головна проблема, яку розглядає дана стаття, полягає у неефективності існуючих кримінально-правових норм щодо захисту журналістів. Це включає в себе аналіз практики, обговорення причин, чому існуючі

закони часто не забезпечують належного рівня захисту, та вивчення прогалин у законодавстві, які дозволяють уникнути відповідальності за злочини проти журналістів. Ключове питання, яке постає, полягає у визначенні причин неефективності цих норм та в пошуку можливостей для їх покращення. Це вимагає глибокого аналізу судової практики, взаємодії між правоохоронними органами та медійною сферою, а також залучення міжнародного досвіду для розробки рекомендацій, спрямованих на покращення захисту журналістів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика, що стосується розвитку та функціонування засобів масової інформації у сучасному суспільстві, була предметом численних фундаментальних і прикладних досліджень, а також великої кількості наукових статей у галузях юридичних, політичних, соціологічних наук та державного управління. У теорії масової комунікації та її засобів у загальному аспекті працювали такі дослідники, як: В. М. Якубенко, В. Шрамм, Ф. Сиберт, Т. Роззак, Т. О. Приступенко, Н. І. Петрова, Т. Петерсон, Д. Макквейл, П. Лазарсфельд, О. Д. Кузнецова, Дж. Кері, Ж. Дерріда, В. М. Брижко, О. О. Беляков, Дж. Бенігер, Д. Белл, З. Бауман, Р. Барт, Т. Адорно. Проблематикою кримінально-правового захисту діяльності засобів масової інформації та суміжними питаннями займалися такі дослідники, як: А. М. Яшенко, П. В. Хряпінський, О. М. Храмов, В. І. Тютюгін, О. М. Тарасенко, Н. В. Кушакова, О. В. Красильникова, М. І. Мельник, А. І. Марущак, С. Я. Лихова, О. М. Литвинов, Г. В. Лазутіна, В. М. Кудрявцев, І. О. Зінченко, О. О. Житний, Н. О. Гуторова, Ю. В. Городецький, Р. В. Вереша, Я. С. Безпала, П. С. Берзін, О. М. Бандурка, А. П. Бабій, П. П. Андрушко та ін. Дослідження вказаних вчених переважно зосереджені на загальних аспектах функціонування засобів масової інформації або на конкретних питаннях кримінально-правового захисту свободи діяльності ЗМІ. Однак, невирішеність питання про обґрунтованість криміналізації злочинів проти свободи слова, недоліки у визначенні об'єктивних і суб'єктивних ознак перешкоджання законній професійній діяльності журналістів, неодноразові зміни законодавства, зокрема статті 345-1 Кримінального кодексу України, а також поява нових кримінально-правових норм, що захищають права журналістів, вимагають глибокого та комплексного аналізу всіх проблем, пов'язаних із кримінально-правовим забезпеченням свободи слова та діяльності журналістів.

Мета. Метою цієї наукової статті є всебічний аналіз кримінально-правових норм, що стосуються захисту журналістів від погроз та насильства в Україні, зокрема аналіз статті 345-1 Кримінального кодексу України. Стаття прагне виявити та оцінити ефективність існуючого законодавства у цій сфері, визначити недоліки та прогалини в чинному законодавстві, а також запропонувати можливі шляхи їх вирішення. Особлива увага приділяється визначенню ступеня захисту, який надається журналістам від різних форм погроз та насильства, аналізу судової практики за цими статтями, а також розробці рекомендацій щодо зміцнення правового захисту журналістів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Кримінально-правові норми України забезпечують захист журналістів від погроз і насильства. Конституція України гарантує право на свободу слова та вираження поглядів, що включає право журналістів виконувати свої професійні обов'язки. Кримінальний кодекс України містить кілька статей, спрямованих на захист журналістів, зокрема статті 171, 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 [4]. Ці статті передбачають кримінальну відповідальність за різноманітні акти насильства, погрози та залякування щодо журналістів, включаючи фізичні напади, знищення майна та перешкоджання журналістській діяльності. Однак ефективність цих норм кримінального права щодо захисту журналістів на практиці потребує подальшого аналізу.

Аналіз захисту журналістів в Україні на місцях показує, що незважаючи на наявність кримінально-правових норм, все ще трапляються випадки насильства та погроз щодо журналістів. Законодавство, яке передбачає кримінальну відповідальність за насильство проти журналістів, має бути підкріплено системою, щоб забезпечити його виконання та механізми відшкодування. Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» від 13 січня 2011 року передбачено створення спеціальної комісії з розслідування випадків насильства щодо журналістів. Проте існує потреба у більш ефективній реалізації цих механізмів забезпечення безпеки журналістів та притягнення винних до відповідальності.

Для підвищення ефективності кримінально-правових норм щодо захисту журналістів рекомендації передбачають необхідність комплексного підходу. У проєкті нового Кримінального кодексу України залишилася одна стаття, яка містить перелік кримінально-караних діянь, спрямованих проти законних інтересів журналістів. Крім того, необхідно оновити та ввести в дію закони, що регулюють діяльність ЗМІ, зокрема «Про доступ до публічної інформації» та «Про засоби масової інформації» [1, с. 32]. Жінки-журналісти та інші жінки-учасники ЗМІ

стикаються з особливими гендерними загрозами, включаючи дискримінацію за ознакою статі. Тому для ефективного захисту журналістів вкрай важливо враховувати гендерні підходи при розробці та впровадженні норм кримінального права. Впроваджуючи ці рекомендації, норми кримінального законодавства можуть бути більш ефективними для захисту журналістів від погроз і насильства в Україні.

Проблематика визначення безпосереднього об'єкта правопорушень за статтями 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 Кримінального кодексу України є складною. Закон України від 14 травня 2015 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів» ввів специфічні типи злочинів, що стосуються погрози, насильства, знищення майна, вбивства та викрадення журналістів. Зміни також торкнулися назви розділу XV Особливої частини КК України, що тепер включає «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів». Не вдаючись у деталізацію необхідності існування спеціалізованих норм, що визначають злочини проти окремих категорій потерпілих, слід визнати, що розміщення вказаних норм у розділі XV Особливої частини КК України порушує загальну систематику та структурну організацію Кодексу. У цьому розділі злочини класифікуються за певними критеріями, проте включення норм про «злочини проти журналістів» не відповідає характеру правопорушень, що зазначені у даному розділі, та порушує встановлені критерії формування розділів Особливої частини КК [3, с. 176]. Зазначені зміни, можливо, мотивовані положенням ст. 17 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», який ставить журналістів на один рівень з працівниками правоохоронних органів у контексті кримінальної відповідальності. Однак така рівність не вимагає дублювання відповідальності за злочини проти правоохоронців та порушення структури КК.

Зазначені склади злочинів мають за основний безпосередній об'єкт суспільні відносини, які гарантують безперешкодне виконання журналістами своїх професійних обов'язків. При цьому, додатковий об'єкт цих злочинів залежить від основного та є безпосереднім об'єктом впливу злочинця на журналіста. У контексті статті 345-1 КК України додатковим об'єктом є психічне та фізичне здоров'я журналіста та його близьких.

Стаття 345-1 Кримінального кодексу України спрямована на захист журналістів від погроз і насильства під час виконання ними професійних обов'язків. Ця стаття передбачає кримінальну відповідальність для тих, хто перешкоджає законній професійній діяльності журналістів, погрожує насильством чи застосовує до них насильство, умисне пошкодження їх майна. Стаття є важливим доповненням до кримінального законодавства України, оскільки визнає критичну роль журналістів у демократичному суспільстві та спрямована на забезпечення їх безпеки та захисту. Аналіз виконання статті 345-1 показує, що фіксуються кримінальні правопорушення, пов'язані з погрозами або насильством щодо журналістів [2, с. 91]. Однак кількість повідомлених підозр залишається відносно низькою, що вказує на те, що стаття може бути неефективно виконана. Крім того, існує занепокоєння тим, що положення статті можуть бути недостатньо вичерпними для вирішення всіх форм насильства та погроз щодо журналістів. Науково-методичні рекомендації з питань кримінально-правового захисту свободи слова та професійної діяльності журналістів свідчать про необхідність додаткових гарантій безпеки.

Незважаючи на ці занепокоєння, стаття 345-1 позитивно вплинула на захист журналістів в Україні. У статті визнається цінність журналістики та важливість забезпечення того, щоб журналісти могли виконувати свої обов'язки, не боячись покарання. Він посилав повідомлення про те, що насильство та погрози щодо журналістів не будуть терпіти, а ті, хто вчиняє такі злочини, будуть притягнуті до відповідальності. Проте ще є можливості для покращення виконання положень статті та встановлення додаткових гарантій безпеки для журналістів. Важливо, щоб Україна продовжувала надавати пріоритет захисту журналістів і вживала заходів для посилення ефективності норм кримінального законодавства. Включення статті 345-1 до кримінального законодавства України є значним кроком до визнання вирішальної ролі журналістів у демократичному суспільстві. Стаття спрямована на забезпечення безпеки та захисту журналістів, що є необхідним для того, щоб вони могли виконувати свої професійні обов'язки, не боячись покарання. Однак реалізація статті потребує вдосконалення, оскільки кількість повідомлених підозр щодо погроз чи насильства щодо журналістів залишається. Незважаючи на позитивний вплив статті 345-1 на захист журналістів в Україні, залишаються сумніви щодо її ефективності у боротьбі з усіма формами насильства та погроз проти журналістів. Для забезпечення безпеки журналістів під час виконання ними професійних обов'язків необхідні додаткові гарантії безпеки. Вироблено

науково-методичні рекомендації щодо кримінально-правового захисту свободи слова та професійної діяльності журналістів, наголошено на необхідності посилення положень [6, с. 231].

Зокрема, частина друга цієї статті передбачає відповідальність за дії, які становлять насильство щодо журналіста або його найближчих родичів чи членів сім'ї, включаючи побіи та тілесні ушкодження легкого або середнього ступеня тяжкості. Відповідно до статті 126 Кримінального кодексу України, побіи означають умисне завдання ударів чи інших насильницьких дій, що викликають фізичний біль, але не призводять до тілесних ушкоджень. Таким чином, будь-яке діяння, яке спричиняє фізичний біль журналісту в контексті його професійної діяльності, навіть без видимих слідів травм, вважається кримінальним порушенням згідно з частиною другою статті 345-1. Прикладом цього є вирок Вінницького міського суду Вінницької області, де фізичний біль, завданий журналісту без спричинення тілесних ушкоджень, був визнаний достатнім для притягнення до відповідальності згідно з частиною другою статті 345-1 Кримінального кодексу України.

На противагу побоям, які характеризуються відсутністю зовнішніх слідів на тілі, легкі тілесні ушкодження вимагають обов'язкового підтвердження за допомогою медичної експертизи, згідно з правилами, встановленими наказом Міністерства охорони здоров'я України № 6 від 17 січня 1995 року. Легкі тілесні ушкодження можуть проявлятися у вигляді синців, подрипин, невеликих гематом тощо. Як приклад можна навести рішення Дніпровського районного суду м. Києва, винесене 15 серпня 2018 року за справою № 755/19002/17, де зазначається:

«17 серпня 2015 року близько 12:00, під час виконання редакційного завдання ТОВ «НОВИЙ КАНАЛ», спрямованого на виявлення можливих порушень санітарного законодавства у перукарні «Хвилика», розташованій за адресою: м. Київ, вулиця Малишка, 2, журналістом ТОВ «НОВИЙ КАНАЛ» було зроблено зауваження працівнику цієї перукарні. У відповідь на це остання вступила в словесний конфлікт із журналістом, використовуючи нецензурну лайку. Протиправні дії працівника перукарні, спрямовані проти журналіста, були вчинені з усвідомленням його професійного статусу. Застосувавши фізичне насильство, вона завдала журналісту численних ударів, спричинивши тим самим фізичні ушкодження. Згідно з висновком судово-медичної експертизи було виявлено наступні тілесні ушкодження: синці та садна на різних частинах тіла, спричинені тупим предметом, які кваліфікуються як легкі тілесні ушкодження за критерієм тривалості розладу здоров'я». У даному випадку, суд визнав винну особу вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 345-1 Кримінального кодексу України, засудивши її до одного року позбавлення волі.

Тілесні ушкодження середньої тяжкості характеризуються відсутністю безпосередньої небезпеки для життя та відсутністю постійних шкідливих наслідків, однак супроводжуються тривалим порушенням стану здоров'я (понад 21 день) і стійкою втратою працездатності на рівні менше ніж одна третина (від 10% до 33%). Як ілюстрація, можна звернутися до ухвали Київського районного суду м. Харкова від 5 вересня 2019 року за справою № 640/11629/19, де вказані тілесні ушкодження потерпілого журналіста [5] описуються наступним чином: «Унаслідок протиправних дій обвинуваченого та його спілників, за висновками Харківської міської клінічної лікарні швидкої та невідкладної медичної допомоги ім. проф. О.І. Мещанінова від 10 червня 2019 року, журналіст зазнав таких травм: геморагічний інсульт в лівій півкулі головного мозку з проривом крові в шлуночкову систему, правобічний геміпарез, елементи моторної афазії, аневризма середньої мозкової артерії зліва, закрита черепно-мозкова травма середнього ступеню тяжкості, субдуральний крововилив, множинні забої та садна на голові, обличчі та кінцівках, гіпертонічна хвороба третього ступеня».

Кримінальний кодекс України передбачає однакову кваліфікацію злочину незалежно від ступеня тяжкості заподіяних журналісту тілесних ушкоджень. Проте, при визначенні міри покарання, суд враховує різницю в ступені тяжкості травм. Розслідування злочинів проти журналістів залишається нетиповою задачею для правоохоронних органів, тому важливо, щоб потерпілі журналісти розуміли специфіку злочинів, вчинених проти них, та мали доступ до кваліфікованої правової допомоги.

Висновки. Отже, внесення змін до Кримінального кодексу України, зокрема, включення статті 345-1, є важливим кроком у забезпеченні ефективного правового захисту представників ЗМІ. Проте, необхідно визнати, що в Україні досі залишаються проблеми з практичним застосуванням цих норм. Судова практика показує неоднозначність у підходах до кваліфікації дій, що становлять загрозу журналістам, та визначення міри покарання. Це вимагає додаткової уваги до процесу розслідування та судового розгляду таких злочинів, а також підвищення обізнаності

журналістів з питань їх правового захисту. З огляду на вищесказане, необхідність подальшого вдосконалення кримінального законодавства та підвищення ефективності його застосування залишаються актуальними. Важливим аспектом є також підвищення правової обізнаності журналістів та надання їм доступу до кваліфікованої юридичної допомоги. Тільки комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить досягти реального поліпшення у сфері захисту прав журналістів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Веприцький Р. С., Гладкова Є. О. Кримінально-правовий аналіз злочинних посягань на свободу слова та перешкоджання професійній діяльності журналістів: наук.-метод. рекомендації. Х.: ХНУВС, 2017. 68 с.
2. Волковська А. С. Журналіст як потерпілий від злочину, передбаченого ст. 345-1 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. Т. 2. С. 91–95.
3. Павликівський В. І. Кримінально-правове забезпечення свободи слова та професійної діяльності журналістів в Україні : монографія / В. І. Павликівський. Х. : Панов, 2016. 488 с.
4. Письменський Є. О. Журналістська діяльність в аспекті завдань кримінального права. *Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності*. Харків : Право, 2015. С. 151–155.
5. Реакція влади на порушення прав журналістів. Підсумки-2021. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/reaktsiya-vlady-na-porushennya-prav-zhurnalistivpidsumky-2021-i43450>
6. Харченко В. Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в Україні : монографія / В. Б. Харченко. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 480 с.

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2023.5.46>

ТКАЧ А.В.

**ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА
ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНИХ МАТЕРІАЛІВ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**PROCEDURAL ACTIVITIES OF THE PROSECUTOR REGARDING
THE RESTORATION OF LOST MATERIALS
OF CRIMINAL PROCEEDINGS UNDER MARTIAL LAW**

У запропонованій статті висвітлені окремі аспекти процесуальної діяльності сторони обвинувачення та суду при розв'язанні актуальних питань щодо відновлення матеріалів кримінального провадження, втрачених з об'єктивних причин, у зв'язку із широкомасштабним вторгненням РФ, захопленням та руйнуванням будівель органів досудового розслідування та суду тощо. Також вибірково проаналізовано сучасний стан судової практики за 2023 рік та початок 2024 року у вказаній категорії судових справ. Загалом матеріали кримінального провадження можуть бути втрачені повністю або частково. Серед причин втрати матеріалів кримінального провадження виділяють об'єктивні, на кшталт знищення внаслідок зруйнування приміщення, де зберігались матеріали під час бойових дій, після ракетного

© ТКАЧ А.В. – кандидат юридичних наук, прокурор (Печерська окружна прокуратура міста Києва)